NOȚIUNI TEORETICE DE INTERPRETARE ȘI MĂSURI PRACTICE DE APLICARE LA ÎNFĂPTUIREA CONTROLULUI VAMAL PE CORIDORUL „VERDE” ȘI CORIDORUL „ROȘU” ÎN BAZA NORMELOR DE DREPT COMPARAT

THEORETICAL NOTIONS OF INTERPRETATION AND PRACTICAL MEASURES OF ENFORCEMENT WHEN CARRYING OUT CUSTOMS CONTROL ON THE „GREEN” AND „RED” CORRIDORS, BASED ON COMPARATIVE LEGAL NORM

Sava MAIMESCU, dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova

Abstract: In the present article, the author describes the historic of the appearance of the red and green corridors in the practice of customs activity, through which passengers cross money, values, goods over the customs border, by declaring them to the customs body. The author also highlights the specific of the green and red corridor, through which passengers cross the customs border when entering or leaving the country. This article also related about the legal mechanism of declaring values and goods, applied by passengers when crossing the customs border through the red and green corridor.

Keywords: *customs border, green corridor, red corridor, entering the country, leaving the country, passengers, natural persons, clearance, goods, values, assets, money, currency, jewelleries.*

Serviciul Vamal al Republicii Moldova își ia începutul la17.10.1990, prin Hotărârea Guvernului R.S.S. Moldova nr. 396, urmat de o altă Hotărâre a Guvernului R.S.S. Moldova nr. 70 din 11.02.1991 prin care s-a dispus formarea Departamentului de stat pentru controlul vamal al R.S.S Moldova [1], iar conform Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 189 din 03.09.1991 [2], instituțiile vamale aflate pe teritoriul Republicii Moldova au trecut în subordonarea statului – Republica Moldova.

Primul Cod vamal al Republicii Moldova – actul legislativ de bază care reglementează principiile organizatorice și de activitate ale sistemului vamal, a fost adoptat la09.03. 1993. Noua redacție a Codului vamal al Republicii Moldova a fost adoptată la 20.07. 2000 [3].

Fiind o situație economică dificilă în țară, cetățenii au început să plece peste hotare, având diferite scopuri, dar, în majoritatea cazurilor, spre exemplu, din lipsa finanțelor, plecau la muncă. Treptat, a crescut și numărul persoanelor care

ne vizitau țara. Sporirea fluxului de călători, mai ales odată cu liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, a determinat implementarea sistemului de coridor: „verde" și „roșu", urmând astfel practica vamală a Germaniei [4].

Legislația vamală a Republicii Moldova prevede aplicarea coridorului „verde" , cât și a coridorului„roșu" la sosire în țară, inclusiv la plecare de pe teritoriul vamal al statului. Acest sistem de control este utilizat în Aeroportul Chișinău, fiind introdus și în alte puncte de trecere a frontierei vamale [5].

Conceptul teoretic juridic a coridorului „verde" și al coridorului „roșu" este un segment puțin cercetat și analizat în doctrina Republicii Moldova. Pentru a defini acest concept, este necesar să aducem explicații cu privire la noțiunea de „coridor". Astfel, conform Dicționarului explicativ al limbii române, termenul „coridor" este interpretat ca fiind o porțiune îngustă de teren care leagă două puncte, trecând printr-un teritoriu, sector al construcției [6]. Deci, raportând această explicație la înfăptuirea practicii activității vamale, coridorul „verde", sau "roșu" este locul de trecere a frontierei vamale a statului.

Potrivit prevederilor legislației vamale coridorul „verde" este destinat pasagerilor care nu trec bunuri, mărfuri peste frontiera vamală sau care trec numai bunuri și mărfuri admise în țară, care nu necesită a fi declarate organului vamal în formă scrisă. Trecerea pasagerilor prin coridorul „verde" este calificată ca declarare vamală concludentă a bunurilor, valorilor și a mărfurilor respective [7].

În ceea ce privește coridorul „roșu", acesta este coridorul destinat persoanelor fizice care trec peste frontiera vamală bunuri și mărfuri care, potrivit legislației în vigoare, se declară în formă scrisă [8]. Crearea coridorului „verde", „roșu"facilitează enorm trecerea frontierei vamale de către pasagerii care nu au de declarat bunuri în formă scrisă, decât doar în formă verbală, și oferă posibilitatea organelor vamale să se concentreze mai mult asupra persoanelor care solicită a declara bunuri în formă scrisă.

Utilizarea practică a coridorului „verde" și a coridorului „roșu" de control vamal asigură:

- controlul vamal și perfectarea actelor vamale;
- crearea condițiilor ce permit mărirea fluxului de bunuri, mărfuri care sunt trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova;
- mărirea fluxului de pasageri care trec peste frontiera vamală a Republicii Moldova.

Sistemul de două coridoare se creează și se lichidează prin decizia șefului biroului vamal, de comun acord cu Serviciul Vamal al Republicii Moldova. Ambele coridoare se marchează cu următoarele indicatoare speciale: pentru coridorul „verde" – octogonul verde, însoțit de cuvintele „NIMIC DE DECLARAT" (în limba de stat) și „NOTHING TO DECLARE" (în limba engleză); pentru corido-

rul „roșu” – pătratul roșu, însoțit de cuvintele „BUNURI DE DECLARAT” (în limba de stat) și „GOODS TO DECLARE” (în limba engleză).

Locul de intrare în coridorul verde se desemnează cu o linie verde (albă) cu lățimea de 0,5 m. Traversarea acestei linii înseamnă că persoana nu are asupra sa mărfuri și obiecte supuse declarării scrise. Locul ieșirii din coridorul „verde” se desemnează cu o linie verde (albă) cu lățimea de 0,5 m. Traversarea acestei linii înseamnă că persoana a ieșit de sub controlul vamal. Liniile ce indică intrarea și ieșirea din coridorul „verde” trebuie să fie amplasate la o distanță nu mai mică de 20 m [9].

Adițional, coridoarele „verde”, „roșu”trebuie identificate cu semne în formă dreptunghiulară pe fundal verde închis, cu inscripția de culoare galbenă în limbile de stat și engleză: „VAMA” și, respectiv, „CUSTOMS”.În aeroporturile internaționale, coridoarele„verde”, „roșu” trebuie să fie amplasate în afara zonei de eliberare a bagajului, pentru ca pasagerii să dispună de tot bagajul său atunci când aleg coridorul. Pentru utilizarea sistemului de trecere prin două coridoare, este necesar de a folosi nu mai puțin de două treceri, în una din care să fie situată trecerea prin coridorul „vede”, iar în cea de-a doua să fie situată trecerea prin coridorul „roșu”. Autoritățile vamale stabilesc numărul de coridoare de sine stătător, în dependență de fluxul de pasageri și capacitățile tehnice. Direcțiile de parcurs ale coridoarelor trebuie să fie libere, vizibile pentru pasageri și să fie amenajate cu semne distinctive.

În coridorul „verde”, controlul vamal al bunurilor și al mărfurilor se efectuează în mod selectiv. Trecerea persoanelor fizice prin coridorul „verde” nu îi eliberează de răspundere pentru încălcarea regulilor vamale. În caz de necesitate, inspectorul Serviciului Vamal poate utiliza, în coridorul „verde”, toate formele de control vamal permise de către legislația vamală în vigoare. Scopul principal al creării și introducerii sistemului dublului control este de a fi ușor de distribuit tipurile de bagaje de către pasagerii care intenționează să traverseze hotarele oricărui stat. Prin urmare, cetățenii care nu dețin bunuri ce necesită a fi declarate în scris pot opta pentru coridorul „verde”, în timp ce coridorul „roșu” este destinat persoanelor care transportă mărfuri ce presupun achitarea taxelor vamale aferente.

În legislația națională a Republicii Moldova cu privire la trecerea frontierei vamale a statului, întâlnim și termenul de „culoar”. În acest sens, este necesar să prezentăm unele explicații, deoarece acest termen nu poate fi considerat sinonim al termenului „coridor”. Astfel, conform Dicționarului explicativ, noțiunea de „culoar” este definită ca fiind un spațiu delimitat de trecere printr-o anumită zonă [10].

În activitatea vamală a statului, întâlnim noțiunile de „culoar de frontieră” și „culoar de control vamal”.Conform art. 3 din Legea Republicii Moldova nr. 215 din 4.11. 2011 [11], culoar de frontieră semnifică fâșia de teren situată de o parte

și de alta a frontierei de stat, stabilită în baza tratatelor încheiate de către Republica Moldova cu statele vecine, în scopul marcării frontierei de stat cu semne de frontieră.

Codul vamal al Republicii Moldova definește culoarul de control vamal ca fiind circuitul automatizat bazat pe analiza de risc, care trebuie urmat de declarația vamală marfară în detaliu pe durata procesului de control vamal asupra mărfurilor aflate în trecere peste frontiera vamală. Fiecare culoar în parte, reprezintă un nivel de control care trebuie aplicat unei declarații vamale, după cum urmează:

- **culoarul verde** – culoarul de control vamal care permite acordarea liberului de vamă fără efectuarea controlului documentar și fizic, aplicând validarea automată a declarației vamale;
- **culoarul galben** – culoarul de control vamal care permite acordarea liberului de vamă după efectuarea controlului documentar, fără efectuarea controlului fizic;
- **culoarul roșu** – culoarul de control vamal care permite acordarea liberului de vamă după efectuarea controlului documentar și fizic;
- **culoarul albastru** – culoarul de control vamal care permite acordarea liberului de vamă fără efectuarea controlului documentar și fizic, aplicând validarea automată a declarației vamale, cu efectuarea, în baza principiului selectivității, a controlului ulterior, prin reverificarea declarației vamale mărfare în detaliu[12], concepții relevante doar mărfurilor la trecerea frontierei vamale a statului.

Menționăm concomitent și faptul că în cadrul zonei de trecere a pasagerilor peste frontiera vamală, trebuie să fie amplasat panou informațional (nemijlocit în fața intrării în coridoare) în care să fie indicate actele normative care reglementează trecerea mărfurilor, obiectelor, valorilor peste frontiera vamală a Republicii Moldova de către pasageri, restricțiile și facilitățile de care ei beneficiază, și răspunderea pe care o poartă pentru încălcarea regulilor vamale. Informația dată trebuie să fie plasată în limba de stat și în limba engleză sau alte limbi de circulație internațională, totodată introducând la timp toate schimbările și modificările de rigoarea legislației vamale în panoul informațional.

De asemenea, despre existența coridorului „verde" și a coridorului „roșu" în prealabil se informează companiile transportatoare de pasageri. În zona informațională trebuie să fie instalat utilaj special unde se completează declarațiile vamale. Totodată, în această zonă este necesar să se afle colaboratorii Serviciului Vamal, pentru acordarea ajutorului profesional necesar persoanelor fizice.

Atât cetățenii Republicii Moldova, cât și persoanele străine care ne vizitează țara, în momentul trecerii peste frontiera vamală, sunt obligați să respecte anumite norme de drept prevăzute de legislația în vigoare, în primul rând cele prevăzute

de Codul vamal al Republicii Moldova, de legislația vamală și alte acte legislative. La trecerea frontierei vamale, pasagerii și bagajele lor ce conțin fie bunuri personale, fie mărfuri pentru a fi comercializate, și mijloacele de transport cu care se deplasează peste frontieră, sunt supuse perfectării și înfăptuirii controlului vamal asupra acestora. Astfel, legislația vamală stabilește că toate persoanele beneficiază de drepturi egale pentru a introduce și a scoate din Moldova mărfuri și mijloace de transport, și nimeni nu poate fi lipsit de dreptul de a introduce și de a scoate mărfuri și mijloace de transport, sau nu poate fi limitat în acest drept, cu excepția prevăzută de legislați [13].

Controlul vamal al bunurilor trecute de către persoane fizice peste frontiera vamală începe cu stabilirea scopului trecerii acestor bunuri peste frontiera vamală a Republicii Moldova, luându-se ca bază pașapoartele, vizele și alte documente de identitate ale persoanelor, documentele asupra bunurilor trecute peste frontiera vamală, precum și lămuririle persoanelor [14].

Conform pct. 3 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1185 din 30.09. 2003 [15], inițial persoanele fizice vor confirma organelor vamale statutul lor de rezident, prin prezentarea unuia din următoarele acte:

a) pașaportul cetățeanului Republicii Moldova;
b) pașaportul diplomatic al cetățeanului Republicii Moldova;
c) pașaportul de serviciu al cetățeanului Republicii Moldova;
d) pașaportul pentru persoanele fără cetățenie (apatrizi) care domiciliază permanent în Moldova;
e) buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova;
f) buletinul de identitate pentru apatrizii care domiciliază permanent în Republica Moldova;
g) permis de ședere pentru cetățenii străini care domiciliază permanent în Republica Moldova.

Trecerea frontierei vamale a statului de către pasageri și controlul vamal al bunurilor trecute de către aceștia peste frontiera vamală se efectuează după sistemul coridorului ales, care, la rândul lui, după cum am menționat anterior, poate fi „verde” sau „roșu”. Bunurile trecute prin coridorul „verde” se supun controlului vamal selectiv, după caz. Traversarea coridorului „verde” nu scutește de responsabilitate în cazul nerespectării regulamentului vamal.

Conform Legii cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice, prin „bunuri” înțelegem mărfuri, obiecte de uz personal și mijloace de transport [16]. Atunci când ne referim la „mărfuri” în sensul dreptului vamal, se are în vedere orice bunuri mobile, obiecte și alte valori, inclusiv valori valutare (monedă națională și valută străină în numerar, documente de plată și valori mobiliare exprimate în monedă națională și valută străină) [17].

Una din condițiile de trecere a mărfurilor și a mijloacelor de transport peste frontiera vamală este declararea acestora. Dacă persoana care trece frontiera de stat alege coridorul „verde", acest lucru semnifică faptul că este sigur că nu are în posesia sa sau în bagajele sale niciun produs care ar deveni subiectul declarației obligatorii. Cu toate acestea, există situații când vameșul cere pasagerilor să prezinte bagajele lor, pentru a se asigura că niciun bun nu necesită a fi declarat în formă scrisă. În cazul în care vameșul depistează asemenea bunuri, mărfuri sau obiecte, înseamnă că pasagerul a încălcat legea și acesta urmează a fi sancționat. În calitate de sancțiune poate fi aplicată o amendă, bunul interzis poate fi confiscat sau chiar poate fi tras la răspundere penală. Gradul de pedeapsă depinde de obiectul, bunul sau marfa trecută ilegal de către pasager prin coridorul „verde". Persoanele care nu declară, nu prezintă obiectele, valorile și lucrurile de preț controlului vamal și le trec nelegitim peste frontiera vamală, în dependență de metoda de tăinuire, proporțiile și specificul mărfii trecute, sunt considerate ca persoane care au comis contrabandă, ceea ce este o infracțiune vamală care se sancționează în mod penal [18].

Persoanele fizice, reprezentanții instituțiilor, organizațiilor și ai întreprinderilor ce expediază, primesc sau însoțesc mărfurile și mijloacele de transport care trec frontiera vamală a Republicii Moldova, pot intra pe teritoriul zonei de control vamal în baza documentelor care confirmă acest fapt. Persoanele care trec bunuri peste frontiera vamală a Republicii Moldova sunt obligate:

1) să se oprească în locurile de control vamal, să intre și să părăsească locul de control vamal numai cu autorizarea colaboratorului vamal;
2) să prezinte, la cererea organului vamal, bunurile transportate;
3) să prezinte organului vamal documentele și informațiile suplimentare necesare vămuirii;
4) să plătească obligațiile vamale, în cazurile prevăzute de legislație;
5) să efectueze alte cerințe legale ale autorităților vamale [19].

La fel, pasagerii care trec frontiera vamală sunt obligați să declare toate bunurile și mărfurile care se află în posesia lor. Astfel, dacă pasagerii trec prin coridorul „verde", bunurile se declară în mod verbal. Declararea prezintă un mare avantaj pentru organele vamale, deoarece ea le permite angajaților vamali să aleagă formele de control al mărfurilor și al mijloacelor de transport care trec peste frontiera vamală.

Declararea verbală este o formă de declarare care prevede oferirea de către proprietar (posesor), în formă verbală, la cererea colaboratorului vamal, a tuturor datelor cu privire la cantitatea, calitatea și valoarea mărfurilor, a obiectelor de uz personal care sunt deplasate peste frontiera vamală [20]. Sunt calificate drept obiecte de uz personal (haine, încălțăminte, obiecte de parfumerie, cosmetică, igienă și medicamente, precum și produse alimentare) bunurile procurate

(obținute) pentru uzul (consumul) persoanei care le deplasează peste frontiera vamală sau pentru membrii familiei acesteia. Existența membrilor familiei se confirmă prin actele respective, prezentate organului vamal. . La introducerea bunurilor pe teritoriul Moldovei de către două sau mai multe persoane, proprietari ai acestor bunuri, facilitățile fiscale menționate mai sus vor fi acordate în cumul, cu respectarea următoarelor condiții:

a) în actul comercial ce însoțește bunurile (bunul) sunt stipulate persoanele fizice – proprietari ai cestora;
b) persoanele fizice, proprietari ai bunurilor (bunului) deplasează aceste obiecte (obiect) peste frontiera vamală;
c) persoanele fizice, proprietari ai bunurilor (bunului) dispun de cuantumul neimpozabil stabilit [21].

Așadar, analizând această prevedere, observăm condițiile care necesită a fi întrunite la introducerea bunurilor pe teritoriul Republicii Moldova, condiții care oferă anumite facilități prevăzute de Codul fiscal.

Totodată, legislația prevede că se interzice persoanelor fizice să introducă pe teritoriul țării următoarele bunuri:

a) produse alimentare destinate activității comerciale sau de producție;
b) medicamente destinate activității comerciale sau de producție;
c) materie primă destinată producerii medicamentelor;
d) bunurile prohibite de legislația în vigoare pentru a fi introduse pe teritoriul Moldovei.

Persoanele fizice, pasagerii, au dreptul de a declara verbal organului vamal următoarele bunuri:

a) obiectele de uz personal introduse în țară, precum și mărfurile indicate în anexa la Legea Republicii Moldova nr. 1569-XV din 20 decembrie 2002;
b) bunurile introduse în țară, altele decât cele menționate la lit. a), a căror valoare în vamă nu depășește suma de 300 de euro și care nu sunt destinate activității comerciale sau de producție;
c) mărfurile care se scot din țară, a căror valoare în vamă nu depășește suma de 1 000 de euro și care sunt destinate activității comerciale sau de producție;
d) bijuterii din metale și pietre prețioase în cantitate de până la 5 unități (indiferent de valoarea lor), cu condiția că bijuteriile menționate nu sunt omogene [22, p. 84-85].

Pentru bunurile declarate verbal nu se cere prezentarea documentelor justificative, cu excepțiile prevăzute de legislația în vigoare. La cerința colaboratorului vamal, persoana care trece bunuri în cantități mai mari decât cele prevăzute în cazurile menționate mai sus este obligată să depună declarație în scris.

În cazuri excepționale, coridorul „verde” poate fi temporar închis pentru trecerea prin el a persoanelor fizice. Închiderea coridorului „verde” trebuie să fie întemeiată și poate fi realizată de șeful biroului vamal sau de persoana care îl înlocuiește. Despre închiderea coridorului „verde”, biroul vamal înștiințează conducerea Serviciul Vamal în decurs de o oră din momentul închiderii. Coridorul „verde” poate fi închis și la indicația Serviciului Vamal [23]. Închiderea temporară a coridorului „verde” este permisă, de exemplu, atunci când vameșii dispun de informații operative privind transportarea cu o cursă sau alta a unui lot de mărfuri de contrabandă, iar identitatea contravenienților nule este cunoscută.

Persoanele fizice au dreptul de a scoate de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova:

a) bunuri, indiferent de valoarea lor (inclusiv cele expediate prin intermediul trimiterilor poștale internaționale sau al bagajelor neînsoțite), fără achitarea drepturilor de export, cu condiția declarării lor în modul stabilit, și dacă aceste bunuri nu sunt destinate activității comerciale sau de producție;
b) bunuri (inclusiv cele expediate prin intermediul trimiterilor poștale internaționale sau al bagajelor neînsoțite) destinate activității comerciale sau de producție, a căror valoare în vamă nu depășește suma de 100 000 de euro, cu condiția respectării măsurilor de politică economică, achitării drepturilor de export și declarării acestora în modul stabilit [24].

Relatăm la capitolul dat că economia de timp a pasagerilor care trec frontiera vamală prin coridorul „verde” este semnificativă. Concomitent accentuăm că aceste persoane nu sunt eliberate de obligația de a respecta legislația vamală, iar asupra bagajului acestora poate fi înfăptuit controlul vamal în baza analizei de risc. Ideea creării unui sistem modern de administrare a riscurilor, pe care pot să-l prezinte pasagerii oferă organelor posibilitatea de a efectua un control vamal adecvat, bazat pe redistribuirea optimală a resurselor Serviciului Vamal pe direcțiile importante și prioritare ale activității vamale, în vederea prevenirii și combaterii următoarelor încălcări ale legislației vamale a Republicii Moldova:

- încălcări sistematice;
- încălcări legate de eschivarea de la achitarea drepturilor de import/export și a altor impozite în mărime considerabilă;
- încălcări care subminează competitivitatea producției autohtone;
- încălcări care lezează alte interese importante ale statului, ocrotirea și asigurarea respectării cărora ține de competența organelor vamale.

Sistemul de Administrare a Riscurilor (SAR) se bazează pe următoarele principii fundamentale, care asigură buna îndeplinire a sarcinilor primordiale ale Serviciului Vamal:

- principiul orientării-țintă, care constă în direcționarea tuturor sarcinilor și problemelor Serviciilor Vamal, precum și a metodelor de soluționare a acestora, în scopul asigurării respectării legislației vamale a Republicii Moldova;
- principiul integrității, care constă în elaborarea și utilizarea de către subdiviziunile vamale teritoriale ale Serviciului Vamal a subsistemelor funcționale de administrare a riscului, ca elemente ale unui sistem integral al Serviciului Vamal;
- principiul unității informaționale, care constă în compatibilitatea surselor informaționale și a procedurilor unice de prelucrare și analiză, precum și în interconexiunea sistemelor, atât pe verticală, cât și pe orizontală, la toate nivelurile de administrare a datelor (Autoritatea Centrală a Serviciului Vamal, birourile și posturile vamale);
- principiul legalității, care constă în concordarea acțiunilor întreprinse întru prevenirea sau minimizarea riscului cu prevederile legislației Republicii Moldova;
- principiul unității administrării riscului, care constă în elaborarea unor metode unice de aprobare a deciziilor de administrare, prevenire sau minimizare a riscului;
- principiul creării unui sistem informațional unic, care prevede crearea unor programe și baze de date necesare domeniului de activitate respectiv; asigurarea colectării, stocării, actualizării și prelucrării informației; aplicarea mijloacelor și a metodelor eficace de protecție a informației confidențiale contra accesului nesancționat; aplicarea tehnologiilor Intranet/Internet pentru transmitere de informații

În conformitate cu principiile relatate mai sus, Sistemul de Asigurare a Riscurilor asigură efectuarea unui control vamal eficient asupra pasagerilor care se deplasează peste frontiera vamală a statului prin coridorul „verde", coridorul „roșu", bazat pe controlul vamal selectiv asupra mărfurilor, obiectelor, valorilor, bunurilor pe care pasagerii le pot avea asupra sa, sau în bagajele personale, însoțite de pasageri la trecerea peste frontiera vamală. Aceasta permite organelor vamale să-și concentreze eforturile asupra celor mai importante probleme și direcții de activitate prioritare; să majoreze posibilitățile de depistare și prognozare a încălcărilor regulilor vamale; să asigure persoanelor care desfășoară activitate economică externă și respectă legislația Republicii Moldova condiții favorabile de efectuare a operațiunilor de import/export; să accelereze deplasarea mărfurilor și a mijloacelor de transport peste frontiera Republicii Moldova; să asigure activitatea tuturor subsistemelor informaționale de administrare a riscurilor ale subdiviziunilor interioare ale Serviciului Vamal și încadrarea lor într-o rețea unică a sistemului vamal al Republicii Moldova [25, p. 191].

Opiniile relatate supra ne permite de a concluziona că introducerea coridorului „verde”, a coridorului „roșu”destinat pasagerilor,călătorilor la trecerea peste frontiera vamală a statului constituie un avantaj important atât pentru pasageri, cât și pentru organele vamale, deoarece permite, într-o perioadă scurtă de timp, efectuarea controlului vamal simplificat, utilizând acțiuni minime de control vamal asupra pasagerilor. Remarcăm totodată că sistema coridorului „verde” de trecere a pasagerilor cu bunurile, valorile aflate în posesie, în bagajele personale, poate prezenta în același timp un pericol pentru securitatea națională a statului, deoarece șansele de a fi introduse sau scoase din țară obiecte, mărfuri, valori interzice cresc considerabil. La depistarea încălcărilor reglementarilor vamale, prevăzute de legislația vamală în vigoare, care pot fi comise de către pasageri in cazul trecerii acestora peste frontiera vamală a Republicii Moldova prin coridorul „verde”, coridorul „roșu”, funcționarii vamali recurg la aplicarea mijloacelor tehnice de control, a celor mici de căutare, aflate în dotarea posturilor vamale teritoriale. Faptul dotării instituțiilor vamale teritoriale cu mijloace tehnice de control contemporane și sofisticate, aplicarea eficientă a acestora la înfăptuirea controlului vamal calitativ,permite colaboratorilor vamali să descopere obiecte, bunuri care sunt interzise de a fi trecute peste frontiera vamală a statului. Scopul principal al utilizării mijloacelor tehnice de control , a mijloacelor mici de căutare la înfăptuirea controlului vamal asupra pasagerilor, asupra bagajelor acestora, este depistarea rapidă a ascunzișurilor speciale instalate în cadrul obiectelor trecute peste frontiera vamală sau, în general, descoperirea infracțiunilor vamale, a altor infracțiuni adiacente care pot fi comise de către pasageri.

Așa, spre exemplu, cet. Moldovei N. V., întorcându-se din Franța în Moldova, cu transportul aerian, ajuns la intrare în sala de sosire a pasagerilor, după ce a trecut controlul frontierei de stat, și-a luat geanta de mână de pe transportor și s-a apropiat de linia control vamal, coridorul „verde”. Geanta de mană, în care se afla bagajul personal cet. N.V. a pus-o în aparatul-scanner Repiscan, pentru a se înfăptui controlul vamal asupra bagajului cu mijloacele tehnice de control. În rezultatul înfăptuirii controlului vamal cu aparatul Repiscan a fost constatat că în geantă se aflau o geacă antiglonț și un pistol pneumatic, care au fost reținute de funcționarii vamali din Aeroportul „Chișinău”, ca obiecte interzise la trecerea frontierei vamale. Asupra obiectelor reținute funcționarii vamali au dispus numirea expertizei de identificare [26].

Controlul vamal, înfăptuit pe coridorul „verde”, „roșu”, în sine, presupune măsurile întreprinse de către organele vamale pentru asigurarea respectării legislației vamale. Această formulare a conceptului de control vamal facilitează ordonarea funcțiilor organelor de stat și contribuie la concentrarea din partea organelor vamale, pentru îndeplinirea acelor funcții care le sunt atribuite în baza competențelor exclusive.

Trecerea pasagerilor prin coridorul „roșu” atrage după sine respectarea anumitor reguli stricte stabilite în actele legislative ale Republicii Moldova. Una din condițiile de bază de trecere a pasagerilor peste frontiera vamală a statului prin coridorul „roșu” este declararea obligatorie a bunurilor, obiectelor și a mărfurilor aflate în bagajul acestora. După cum am relatat supra, prin declarare înțelegem expunerea de date veridice, precise și concrete, de către pasageri cu privire la bunuri sau mărfuri, precum și scopul trecerii acestora peste frontiera vamală, dar și alte date necesare pentru efectuarea controlului vamal.

Scopul înfăptuirii declarării de către pasageri este următorul:

- comunicarea organului vamal despre titlul călătoriei pasagerului, inclusiv mijlocul, unitatea de transport cu care se deplasează pasagerul, pasagerii peste frontiera vamală a statului;
- informarea organelor vamale despre mărfurile, valorile, bunurile, aflate asupra pasagerului, fie în bagajele personale pe care le dispune pasagerul la trecerea peste frontiera vamală;
- în baza declarării se formează statistica vamală;
- în baza declarației vamale se calculează și se încasează drepturile de import și de export;
- în baza declarării, se asigură respectarea legislației vamale;
- în baza declarării, după înfăptuirea controlului vamal, organul vamal teritorial acordă pasagerului dreptul la libera circulație, garantat de Constituția Republicii Moldova [27].

Rezultă deci, că declararea joacă un rol foarte important în întregul proces de efectuare a controlului vamal, înfăptuit de organele vamale la trecerea pasagerilor, călătorilor, a unităților de transport, a mijloacelor de transport dar în mod deosebit, la acordarea pasagerilor, inclusiv și tuturor transporturilor legale dreptul la libera circulație.

Pasagerii care intenționează să se deplaseze peste frontiera vamală a statului prin coridorul „roșu”, la cerința funcționarului vamal sau la decizia persoanelor care trec mărfuri,bunuri, acestea sunt declarate organului vamal în forma scrisă.

Declararea în scris de către persoanele fizice are loc prin întocmirea declarației vamale de forma stabilită (DV-6). Declarația vamală se completează de către persoane fizice rezidente sau nerezidente, care au atins vârsta de 16 ani. Depunerea declarației vamale pentru bunurile persoanelor care nu au atins această vârstă se efectuează de către persoanele care le însoțesc. Declarația vamală, formaDV-6 trebuie să fie întocmită în limba de stat sau într-o altă limbă de circulație internațională, într-un singur exemplar.

În special, ținem să menționăm că însăși declararea, în calitate de unul dintre cele mai importante mecanisme juridice din cadrul dreptului vamal și al activității

vamale, decurge în locul concret stabilit și determinat de către organul vamal teritorial și, bineînțeles, decurge sub un mecanism întreg de acțiuni care au loc în fața și în prezența funcționarului vamal, și care își are începutul și, respectiv, sfârșitul, prin încheierea declarării.

Sunt supuse obligatoriu declarării în forma scrisă:

1) valuta, sau oricare altă valută,care depășește suma de 10 000 euro, de fiecare persoană;
2) valorile valutare care depășesc limita de 10 000 de euro sau echivalentul acestora de fiecare persoană;
3) armele, cartușele, materialele explozive sau derivatele lor;
4) substanțele narcotice sau psihotrope;
5) obiectele de artă și anticariat;
6) substanțele radioactive;
7) substanțele otrăvitoare, cu efect puternic;
8) obiecte ale florei și faunei, părțile/derivatele lor sau produsele obținute din ele;
9) mărfurile admise/scoase temporar;
10) mijloacele de transport (plasate în regimurile vamale de import, de admitere temporară sau de tranzit) [28].

Totodată, legislația stabilește că persoanele fizice sunt obligate să declare în scris numerarul și cecurile în moneda națională a Republicii Moldova, precum și numerarul și cecurile de călătorie în valută străină, în următoarele cazuri:

a) la introducerea acestora pe teritoriul Republicii Moldova, dacă suma lor depășește 10 000 de euro (sau echivalentul lor) de persoană;
b) la scoaterea acestora de pe teritoriul Republicii Moldova, dacă suma lor depășește 10 000 de euro (sau echivalentul lor) de persoană;
c) la solicitarea colaboratorului vamal [29].

La declararea bunurilor, persoanele fizice prezintă următoarele documente în original și xerocopia acestora, reieșind din particularitățile mărfurilor, ale livrării și regimului vamal solicitat:

a) actele de identitate (pașaportul sau buletinul de identitate) ale persoanei care va efectua declararea bunurilor la organele vamale – se prezintă în toate cazurile;
b) documentul care confirmă dreptul de proprietate sau de folosință asupra bunurilor (contractul sau factura comercială, sau documentul de plată) – se prezintă în toate cazurile;
c) procura eliberată persoanei care va efectua declararea bunurilor la organele vamale din numele persoanei fizice care deține dreptul de proprietate sau de folosință asupra bunurilor respective – se prezintă în cazul reprezentării persoanei fizice;

d) autorizații, permise – se prezintă pentru bunurile asupra cărora se aplică măsurile de politică economică sau cu regim special de introducere/scoatere în/din Republica Moldova (de exemplu, animale, valori culturale, arme);
e) documentele de expertiză eliberate de către organele abilitate, care confirmă faptul că bunurile declarate nu fac obiectul unor prohibiții stabilite de legislația în vigoare (de exemplu, pentru valorile culturale);
f) biletul de călătorie – se prezintă în cazul transportării mărfurilor și a persoanei fizice în același mijloc de transport public, de uz comercial;
g) permisul de ședere – se prezintă de către cetățeni străini, în cazul importului sau admiterii temporare de bunuri, cu aplicarea facilităților stabilite de legislația în vigoare;
h) pașaportul tehnic al mijlocului de transport – se prezintă în cazurile când mijlocul de transport este obiectul declarării sau când acesta este utilizat la transportarea bunurilor supuse declarării;
i) documentele de transport (documentele justificative ce însoțesc încărcătura și conțin informația despre condițiile și caracterul transportării, precum și trăsăturile caracteristice de bază ale mărfurilor transportate) – se prezintă în cazul beneficierii de serviciile de transport de mărfuri [30].

Prevederile respective dovedesc legalitatea și veridicitatea informației prezentate de către pasageri, deoarece numai prin prezentarea documentelor confirmative specifice fiecărei categorii de bunuri sau persoane se poate confirma faptul că persoanele fizice respectă legislația.

La introducerea bunurilor (inclusiv prin intermediul bagajelor neînsoțite) pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, declarația vamală, forma DV-6,se depune la organul vamal de frontieră. La scoaterea bunurilor (inclusiv prin intermediul bagajelor neînsoțite) de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, persoanele fizice pot depune declarația vamală, forma DV-6, atât la organul vamal din interiorul țării (în orele de program), cât și la organele vamale de frontieră.

Pentru ca o declarație vamală să fie acceptată, aceasta trebuie să corespundă următoarelor cerințe:

1) să fie întocmită conform cerințelor stabilite de legislație;
2) bunurile trebuie să fie prezentate pentru control organului vamal respectiv;
3) concomitent cu depunerea declarației vamale, sunt prezentate documentele necesare;
4) organul vamal trebuie să fie abilitat pentru efectuarea operațiunii solicitate [31].

Acceptarea declarației vamale se efectuează prin aplicarea ștampilei personale a colaboratorului vamal împuternicit. Datele și informațiile indicate în

declarația vamală a persoanei fizice, cu autorizarea organului vamal competent, pot fi modificate și completate. Modificările și completările informației care se conține în declarația vamală,forma DV-6 pot fi efectuate numai până la:

1) acceptarea declarației vamale forma DV-6;
2) începutul controlului vamal al bunurilor și al persoanei fizice;
3) stabilirea de către autoritățile vamale a contravenției vamale sau a altor încălcări ale regulilor vamale.

Modificările se efectuează de către declarant, prin tăierea cu o linie a datelor greșite și înscrierea datelor corecte. Completările se efectuează prin adăugarea informațiilor necesare în declarația vamală. Orice rectificări, completări sau schimbări în declarația vamală sunt validate de către colaboratorul vamal, prin aplicarea ștampilei personale în locul efectuării modificării sau completării [32]. În declarația vamală forma DV-6 se indică datele despre marfă: denumirea mărfii, cantitatea ei, valoarea în moneda națională sau în euro. Aceste date permit stabilirea valorii în vamă, dacă ele sunt veridice.

În urma completării și depunerii declarației vamale, colaboratorul vamal verifică veridicitatea și coincidența celor indicate în scris cu mărfurile transportate. În baza datelor indicate în declarația vamală, stabilește valoarea în vamă a acestora. Stabilirea valorii în vamă la mărfurile transportate de către persoanele fizice este o procedură mai complicată decât stabilirea valorii în vamă la mărfurile transportate de către persoana juridică, deoarece persoana fizică, în majoritatea cazurilor, nu dispune de acte primare (acte de plată pentru marfă), care pot servi drept bază la determinarea valorii în vamă.

După procedura de declarare, colaboratorul vamal va examina marfa prin efectuarea controlului vamal fizic al acesteia, care presupune: stabilirea cantității, a producătorului, a materiei prime utilizate, a reputației pe piață, a țării de origine, a țării destinatare. Ulterior controlului fizic, colaboratorul vamal contrapune datele indicate în declarație cu cele examinate fizic. Reieșind din rezultatele obținute, colaboratorul vamal decide asupra corectitudinii valorii declarate a mărfii în vamă, iar în cazul în care s-a stabilit o valoare diminuată, acesta stabilește de sine stătător valoarea în vamă. Așadar, valoarea în vamă stabilită pentru mărfurile transportate de către pasageri este principalul element în procedura de declarare, deoarece anume cuantumul valorii stabilite determină achitarea sau scutirea de plăți vamale.

Activitatea organelor vamale din Republica Moldova, precum și din țările vecine (România, Ucraina, cele care fac parte din CSI) atestă că, pe lângă forma scrisă și verbală de declarare a mărfurilor, obiectelor și a altor bunuri trecute peste frontiera vamală de stat, există și forma de declarare concludentă, care este nu altceva decât îndeplinirea semnelor sau acțiunilor de către persoana fizică, pentru a convinge lucrătorul vamal că dispune de unele bunuri aflate asupra sa la trecere

peste frontiera statului. Forma de declarare concludentă, sau prin acțiune (a nu se confunda cu forma de declarare prin acțiune a mijloacelor de transport), nu poate fi practicată de către agenții economici, din considerentul că aceștia sunt obligați să prezinte atât la vămile interne, cât și la cele de frontieră, întregul set de documente prevăzut de legislația vamală în vigoare [33, p. 186].

Ținem să menționăm că, potrivit cerințelor normelor de drept vamale, actelor normative existente, declararea este efectuată de către diferite categorii de pasageri la trecerea acestora peste frontieră, indiferent de faptul intrării sau ieșirii din țară la linia de control vamal, până a fi efectuată trecerea propriu-zisă a pasagerului peste linia de control vamal [34, p. 62]. Astfel, declararea prin îndeplinirea semnelor concludente de către orice categorie de persoană fizică la prezentarea controlului vamal a bunurilor, a valorilor, a obiectelor pe care le dețin asupra lor în bagajele personale pe care le însoțesc la trecerea lor peste frontiera vamală externă a statului, reprezintă, de asemenea, o formă importantă în cadrul acestui proces.

În ceea ce privește transportul auto, folosirea formei prin acțiune a declarării vamale constă în declararea expres vădită a mijlocului de transport auto, care scutește persoana fizică de completarea unor acte vamale, cu condiția prezentării organelor vamale amplasate în punctele de trecere a frontierei de stat a actelor de înmatriculare a transportului auto. Declararea prezintă un mare avantaj pentru organele vamale, deoarece aceasta permite angajaților vamali să aleagă formele de control al mărfurilor și al mijloacelor de transport care trec peste frontiera vamală [35, p. 57].

Nedeclararea mărfurilor, a obiectelor și a altor valori la trecerea peste frontiera vamală a statului se consideră o încălcare a legislației vamale, deoarece aceasta prezintă necomunicarea datelor corecte de către pasager controlului vamal, indiferent dacă acesta alege trecerea prin coridorul „verde”, declarând în mod verbal informații false, sau utilizarea coridorului „roșu”, îndeplinind declarația vamală forma DV-6, indicând date eronate. De asemenea, neîndeplinirea semnelor concludente în timpul perfectării vamale reprezintă, într-o anumită măsură, nerespectarea normelor de drept, ceea ce poate duce la aplicarea contravențiilor vamale. Cele mai răspândite cazuri de nerespectare a legislației vamale prin nedeclararea obiectelor, a mărfurilor și a altor valori au loc la trecerea peste frontiera vamală a persoanelor fizice, care intenționat nu prezintă controlului vamal sume enorme de valori valutare.

Referitor la introducerea pe sau scoaterea de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova a bancnotelor, a monedelor și a cecurilor în moneda națională a Republicii Moldova, sau în valută străină a cărei sumă depășește 10 000 de euro (sau echivalentul acestora) de persoană/călătorie, subliniem faptul că persoana fizică este obligată să declare în scris aceste valori valutare. Obligația dată este prevă-

zută expres atât de legislația vamală [36], cât și de Legea reglementării valutare [37]. Luând în considerație faptul că valorile valutare indicate mai sus trebuie să fie declarate în scris în baza legii,persoana fizică va putea fi trasă la răspundere chiar și în lipsa declarației scrise cu date eronate despre suma trecută peste frontiera vamală. Acest lucru este important de reținut, pentru a preveni apariția situațiilor litigioase între persoanele fizice și autoritățile vamale [38, p. 19].

Din cele expuse supra, concluzionăm că orice persoană fizică, indiferent de forma de proprietate, este în drept să introducă și să scoată din țară bunuri materiale conform legislației în vigoare, iar la trecerea peste frontieră a mărfurilor, a obiectelor sau a altor bunuri, acestea sunt supuse declarării. Declararea se consideră etapa principală a procedurii de perfectare a actelor vamale și are menirea să asigure efectuarea perfectării acestor acte. Orice bun trecut peste frontiera vamală urmează a fi declarat. În condițiile trecerii pasagerilor peste frontiera vamală a statului prin coridorul „verde", coridorul „roșu"declararea este o procedură obligatorie la trecerea mijloacelor bănești, a valutei, a mărfurilor, a bunurilor, valorilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală. Declararea vamală, ca mecanism de aplicare, se realizează cu respectarea unor condiții de bază, precum: locul, timpul, forma, dar și drepturile și obligațiile pe care le au părțile în cadrul procesului dat. Cu toate acestea, practica vamală demonstrează că au loc numeroase încălcări ale legislației vamale în vigoare la trecerea peste frontiera vamală de către persoanele fizice.

Referințe bibliografice:

1. Hotărârea Guvernului R.S.S. Moldova nr. 70 din 11.02.1991 cu privire la formarea Departamentului de Stat pentru Controlul Vamal al R.S.S. Moldova.
2. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 189 din 03.09.1991.
3. Codul vamal al Republicii Moldova, adoptat de către Parlamentul Republicii Moldova conform Legii nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007.
4. Coridorul „verde" și coridorul „roșu", instituite de către Serviciul Vamal al Republicii Democrate Germane în Aeroportul internațional „Berlin" în luna mai 1998. Arhiva vamei Leușeni, 1990.
5. Ordinul Departamentului Vamal al Republicii Moldova nr. 158-O din 4 august 2003 despre aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului cu privire la zona de control vamal. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 186-188/250 din 22 august 2003.
6. Dicționarul explicativ al limbii române, Ediția a II-a, București: Univers Enciclopedic, 1998, pag. 227.

7. Art. 1 pct. 64) din Codul vamal al Republicii Moldova, adoptat de către Parlamentul Republicii Moldova conform Legii nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007.
8. Art. 3 din Legea Republicii Moldova nr. 1569 din 20.12.2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice, în vigoare din 1 ianuarie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-189/1416.
9. Pct. 19 din Ordinul Departamentului Vamal al Republicii Moldova nr. 158-O din 4 august 2003 despre aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului cu privire la zona de control vamal. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 186-188/250 din 22 august 2003.
10. Dicționarul explicativ al limbii române, Ediția a II-a, București: Univers Enciclopedic, 1998, pag. 247.
11. Art. 3 din Legea Republicii Moldova nr. 215 din 4 aprilie 2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 76-80/243 din 20 aprilie 2012, în vigoare din 1 iulie 2012.
12. Pct. 4 din Ordinul Serviciului Vamal al Republicii Moldova nr. 56-O din 21 februarie 2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind vămuirea bunurilor trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova de către persoane fizice și a unor formulare tipizate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 74-75/2111 din 11 aprilie 2008.
13. Art. 19 din Codul vamal al Republicii Moldova, adoptat de către Parlamentul Republicii Moldova conform Legii nr. 1149-XIV din 20 iulie 2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007.
14. Pct. 4 din Ordinul Serviciului Vamal al Republicii Moldova nr. 56-O din 21 februarie 2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind vămuirea bunurilor trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova de către persoane fizice și a unor formulare tipizate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 74-75/2111 din 11 aprilie 2008.
15. Pct. 3 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1185 din 30 septembrie 2003 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Moldovei de către persoane fizice. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 211-214/1234 din 10 octombrie 2003.
16. Art. 3 din Legea Republicii Moldova nr. 1569 din 20.12.2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice, în vigoare din 1 ianuarie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-189/1416.

17. Art. 2 lit. f) din Legea Republicii Moldova nr. 1569-XV din 20 decembrie 2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice, în vigoare din 1 ianuarie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-189/1416.
18. Art. 248 din Codul penal al Republicii Moldova, adoptat în baza Legii nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74 din 14.04.2009.
19. Pct. 10 din Ordinul Serviciului Vamal al Republicii Moldova nr. 56-O din 21 februarie 2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind vămuirea bunurilor trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova de către persoane fizice și a unor formulare tipizate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 74-75/2111 din 11 aprilie 2008.
20. Art. 2 lit. k) din Legea Republicii Moldova nr. 1569-XV din 20 decembrie 2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice, în vigoare din 1 ianuarie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-189/1416.
21. Pct. 3 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1185 din 30 septembrie 2003 despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Moldovei de către persoane fizice. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 211-214/1234 din 10 octombrie 2003.
22. Țurcan P., Erhan I., Ciobanu O., Rotundu E. Drept vamal (Note de curs). Chișinău, 2016.
23. Pct. 22 din Ordinul Departamentului Vamal al Republicii Moldova nr. 158-O din 4 august 2003 despre aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului cu privire la zona de control vamal. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 186-188/250 din 22 august 2003.
24. Art. 6 alin. (1) din Legea Republicii Moldova nr. 1569-XV din 20 decembrie 2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice, în vigoare din 1 ianuarie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-189/1416.
25. Ciobanu O. Determinarea procedurii de control vamal în funcție de Sistemul de analiză a riscurilor. În: Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету, Серія: Юриспруденція Збірник Наукових Праць. Випуск 12, том 1. Одеса, 2014.
26. Materialele cauzei contravenționale nr. 57/19. Arhiva postului vamal „Aeroport", 2019.

27. Art. 13 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1 din 12.08.1994, în vigoare din 27.08.1994.
28. Pct. 14 din Ordinul Serviciului Vamal al Republicii Moldova nr. 56-O din 21 februarie 2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind vămuirea bunurilor trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova de către persoane fizice și a unor formulare tipizate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 74-75/2111 din 11 aprilie 2008.
29. Art. 3^1 din Legea Republicii Moldova nr. 1569-XV din 20 decembrie 2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice, în vigoare din 1 ianuarie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-189/1416, introdus prin Legea Parlamentului nr. 324 din 23 decembrie 2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 320-321 din 31 decembrie 2013, în vigoare din 1 ianuarie 2014.
30. Pct. 18 din Ordinul Departamentului Vamal al Republicii Moldova nr. 158-O din 4 august 2003 despre aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului cu privire la zona de control vamal. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 186-188/250 din 22 august 2003.
31. Pct. 10^1 din Ordinul Serviciului Vamal al Republicii Moldova nr. 56-O din 21 februarie 2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind vămuirea bunurilor trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova de către persoane fizice și a unor formulare tipizate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 74-75/2111 din 11 aprilie 2008, introdus prin Ordinul Serviciului Vamal al Republicii Moldova nr. 474 din 27 septembrie 2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 216-220 din 4 octombrie 2013, în vigoare din 4 octombrie 2013.
32. Pct. 22 din Ordinul Departamentului Vamal al Republicii Moldova nr. 158-O din 4 august 2003 despre aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului cu privire la zona de control vamal. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 186-188/250 din 22 august 2003.
33. Rotundu E. Declararea mărfurilor și a mijloacelor de transport organului vamal. În: Studia Universitatis Moldaviae, 2015, nr. 3(83).
34. Maimescu S. Asigurarea respectării drepturilor cetățenilor la efectuarea declarării obiectelor, bunurilor, mărfurilor la trecerea peste frontiera vamală externă a Republicii Moldova: În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI al Republicii Moldova, Științe socio-umane, ediția X.
35. Rotundu E. Reguli generale privind procedura declarării vamale în Republica Moldova. În: Revista „Legea și viața", aprilie 2016.

36. Art. 3 din Legea Republicii Moldova nr. 1569 din 20.12.2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice, în vigoare din 1 ianuarie 2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 185-189/1416.
37. Legea nr. 62 din 21.03.2008 privind reglementarea valutară. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 127-130 din 18.07.2008, în vigoare din 18.01.2009.
38. Glușcenco E. Importul și exportul valorilor valutare de către persoanele fizice. În: revista „Vama", publicație periodică a Serviciului Vamal, iulie-august 2010, nr. 4(16).